

Přírodní park Velkopopovicko (dále jen „park“)

Park byl zřízen vyhláškou Okresního úřadu Praha – východ v roce 1993 jižně od obce Velké Popovice na ploše 22 km² s cílem zachovat ráz krajiny s výraznými přírodními a estetickými hodnotami. Park tvoří mozaika menších či větších lesních celků, zemědělské krajiny, luk, polí, mimolesní zeleně a menších sídel se zachovalou venkovskou architekturou, např. 300 let starý špejchar v Křivé Vsi. Kopcovitou, poměrně lesnatou krajinu zpestřují údolí Mokřanského a Křivoveského potoka. Nejvyšším bodem parku je vrch Kozák severozápadně od Lojovic (473 m), v údolí se nadmořská výška pohybuje kolem 350 m. Území parku pokrývají z velké části lesy se zbytky přirozených lesů složených z dubohabřin v teplejších polohách a z bikových doubrav ve vyšších okrsčích s chudšími půdami a s menšími okrsky lipo-vých bučin. Flóra a fauna představuje ukázkou běžné středočeské pahorkatiny na hlubinných vyvřelinách. Přesto zde žije téměř 60 významných zvláště chráněných i ohrožených živočišných druhů a na 30 ohrožených druhů rostlin.

Je dobré mít toto na paměti:

Ochrana přírody není jen o paragrafech či o činnosti několika ochranných spolků, ale také o chování nás všech. I přes veškeré vymoženosti současné lidské společnosti jsme stále pevnou součástí přírody a bereme si z ní vše, co potřebujeme k životu.

Pro uchování území přírodního parku Velkopopovicko jsou klíčové čtyři aspekty:

- Uchování jeho integrity
- Vyloučení prostorového narušení stavbami a terénními úpravami
- Eliminace nepůvodních organismů
- Vyloučení chemické, hlukové, světelné a jiné kontaminace

V parku je vítán každý, kdo se dokáže chovat k přírodě slušně, nepoškozuje ji, neublíží živočichům ani rostlinám, má úctu k čisté vodě a odnese si své odpadky. Kdo by nectil tato pravidla, byl by nevaným vetřelcem!

Zdroje: ČSOP Velké Popovice, 2018: Brožura o živočíchách a rostlinách v přírodním parku Velkopopovicko; Studie vyhodnocení krajinného rázu na území Středočeského kraje, pořizovatel: Středočeský kraj; Zelený svět, Bratka, J. a kol., 2007: Návrh na vyhlášení a návrh plánu péče pro přírodní rezervaci Mokřanský a Křivoveský potok; Text: Eva Šrailová; Grafika: Petra Jirkovská

Vyrobila obec Velké Popovice v roce 2021.

Infocentrum Velké Popovice: Masarykova 38, 251 69 Velké Popovice,
T: 734 446 450, E: infovelkepopovice@gmail.com, www.velkepopovice.info

PŘÍRODNÍ VELKOPOPOVICKO

Přírodní bohatství Velkopopovicka

Biotopy v Přírodním parku Velkopopovicko

Pro bližší seznámení s některými živočišnými a rostlinnými druhy vznikla v roce 2018 brožura Českého svazu ochránců přírody Velké Popovice, která park pro lepší orientaci rozděluje na pět základních biotopů, v nichž se dané druhy nejčastěji vyskytují.

Břehy, vodní a mokřadní plochy

Vodní systém parku je tvořen Mokřanským a Křivoveským potokem a celou soustavou vodních ploch. Na území se nachází více než 20 propojených, i samostatných, malých i větších rybníků (r. Kovářský, Farský, Pivo- varský, Klášterní, Zahradníček, V Habří, Hůrka, Veselák, rybníky u Černého mlýna v Brtnici, Chaloupecký rybník pod Lojovicemi, rybníky v Řepčicích a Křivé Vsi). Kvalita vody v mnoha z nich bohužel není optimální a je závislá na řadě faktorů (např. vysoký predáční tlak ryb může mít negativní vliv na celý vodní ekosystém).

Na Velkopopovicku se kromě vodních nádrží nachází hojně studánky a studně, prameniště a mokřadní plochy. Kvalita a vydatnost zdejších pramenů hrála důležitou roli v založení pivovaru.

Zástupci živočišných a rostlinných druhů: čáp bílý (*Ciconia ciconia*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), lyska černá (*Fulica atra*), nutrie říční (*Myocastor coypus*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), šídlo královské (*Anax imperator*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vážka ploská (*Libellula depressa*), ostříce latnatá (*Carex paniculata*), pérovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*) aj.

Lesy a lesní lemy

Názvy osad Dubiny, Habří, samota Dub či vrchol Bukovec napovídají, v jakém vegetačním stupni se na Velkopopovicku nacházíme a kterým dřevinám se v naší nadmořské výšce přirozeně daří. Přesto zde převažují lesy jehličnaté, které se již několik posledních let bohužel potýkají s kůrovcovou kalamitou v plném proudu. Doufáme, že se z kalamity poučíme a v lesích se v budoucnu budeme setkávat s věkově i druhově bohatší skladbou, která lépe zajistí jejich vyšší stabilitu.

I přes své problémy jsou velkopopovické lesy krásné a naleznete v nich mnoho zajímavých obyvatel z rostlinné i živočišné říše. I mykologové si přijdou na své. Ve zdejších lesních komplexech je ukryta desítky lesních mohykánů, právem označených jako významný strom.

Zástupci živočišných a rostlinných druhů: brhlík lesní (*Sitta europea*), daněk lesní (*Dama dama*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), mravenec lesní (*Formica rufa*), perleťovec stříbropásek (*Argynnis paphia*), veverka obecná (*Sciurus vulgaris*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosus*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*) aj.

Louky, pastviny a stráně

Věřte či nevěřte, ale i Velkopopovicko má potenciál, aby mělo své orchidejové louky. Orchidejí, které byly nalezeny, není mnoho, počty se pohybují v řádu jednotek, ale správným managementem lze jejich početnost zvýšit. Při toulkách Velkopopovickem můžete tudíž při troše, resp. větší porci štěstí narazit na prstnatec májový nebo na vemeník dvoulistý, který ovšem vyhledává spíše okraje lesů. Mnohé druhy orchidejí jsou ukázkou fungující symbiózy (soužití) člověka a přírody. Potřebují spíše na živiny chudší louky a pravidelnou péči (sečení luk, které potlačí konkurenty, a odstraňování biomasy z důvodu cíleného ochuzení půdy živinami), pokud jim toto dopřejeme, odmění nás nádhernými květy.

Problémem, s nímž se louky v současnosti, a to nejen na Velkopopovicku, potýkají, je chybějící údržba, a tím pádem podléhání přirozené sukcesi, tedy zarůstání. Dalším v řadě je druhová ochuzenost současných luk. Druhově pestrosti velmi prospívá seč v několika etapách, nikoli najednou.

Zástupci živočišných a rostlinných druhů: modrásek jehlicový (*Polyommatus icarus*), otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*), páteříček žlutý (*Rhagonycha fulva*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), kopretina bílá (*Leucanthemum vulgare*), křivatec žlutý (*Gagea pratensis*), dobromysl obecný (*Origanum vulgare*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) aj.

Pole a ruderalní plochy

Ačkoliv to v měřítku Velkopopovicka není tak zjevné, pole jsou v ČR všeobecně vzato dosti chudým biotopem. Většinou se jedná o velké územní celky bez přechodových ploch (ekotonů) s vysokou mírou chemizace, která má bezpochyby negativní dopad na celý agroekosystém, živou přírodu, včetně konečných konzumentů, hospodářských zvířat a lidí!

Jako ruderalní společenstva jsou označována ta, která vznikla na ruderalním podkladu – rumišťích, smetištích, výsypkách a dalších plochách, které byly člověkem silně ovlivněny. Typickým znakem těchto míst je vysoká koncentrace živin (dusíku, draslíku). Typickými zástupci flóry na těchto místech je např. kopřiva, merlík, lebeda, komonice, podběl aj. Nelze opominout ani výskyt invazních rostlin na Velkopopovicku (např. křídlatky sachalinské, japonské či české a bolševníku velkolepého), ačkoli nejsou spojeny jen s výskytem na ruderalních plochách. Problémem invazních druhů je schopnost ničit původní ekosystémy a silně konkurovat domácím druhům.

Máš-li všech pět pohromadě, chraň přírodu!

Zástupci živočišných a rostlinných druhů: bažant obecný (*Phasianus colchicus*), svižník polní (*Cicindela campestris*), vrabec polní (*Passer montanus*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), bělolist rolní (*Filago arvensis*), bělolist žlutavý (*Filago lutescens*) aj.

Zahrady a parky

Zahrady a parky mají velký potenciál být domovem mnoha živočišným druhům, podmínkou ovšem je, aby tyto prostory byly „živé“ a nechal se dostatek prostoru pro práci přírody. Pro živou zahradu i park je tedy nežádoucí, když jsou izolovány nepropustným plotem, mizí z nich ovocné stromy, přibývají zdejší přírodě neznámé druhy rostlin, intenzivně se sečou trávníky (intenzivní sekání také narušuje malý vodní cyklus), používá se více chemických prostředků a nevhodná technika. Toto vše může vlastník zahrady i parku ovlivnit. Napomoci můžeme také vhodným krmením, ponecháním starých stromů, ponecháním hromady kamenů či větví, kompostováním organických zbytků atd.

Zástupci živočišných a rostlinných druhů: dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*), kněžice chlupatá (*Dolycoris baccarum*), nosatec lískový (*Curculio nucum*), slunéčko sedmítečné (*Coccinella septempunctata*) aj.

Zmije obecná
(*Vipera berus*)
kriticky ohrožený druh
Foto: Vladimír Chramosta

Zvonek hadincovitý
(*Campanula cervicaria*)
kriticky ohrožený
Foto: Jan Pokorný

Rosnička zelená
(*Hyla arborea*)
silně ohrožený druh
Foto: Vladimír Chramosta

Prstnatec májový
(*Dactylorhiza majalis*)
ohrožený druh
Foto: Jan Pokorný

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*)
silně ohrožený druh
Foto: Vladimír Chramosta

Veverka obecná
(*Sciurus vulgaris*)
ohrožený druh
Foto: Vladimír Chramosta

Čáp černý
(*Ciconia nigra*)
silně ohrožený druh
Foto: Vladimír Chramosta

Otakárek ovocný
(*Iphiclides podalirius*)
ohrožený druh
Foto: Martin Nikodym

Křivatec rolní
(*Gagea villosa*)
silně ohrožený druh
Foto: Jan Pokorný